

МЕДИЦИНА, ПЕДАГОГИКА И ТЕХНОЛОГИЯ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Том 2, Выпуск 1, 31 Января

ЎЗБЕКISTON RESPUBLIKASI VA GERMANIYA XALQARO MUNOSABATLAR TARIXI

Bo'riqulova Madinabonu

Denov tadbirkorlik va pedagogika instituti talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqola O'zbekistonning mustaqil davlat sifatidagi tashqi siyosatining olib borishi, ya'ni Germaniya O'zbekiston aloqalariga bag'ishlanadi. Maqolada ushbu davlatlarning manfaatli savdo aloqalari hamda savdo aylanmasi, madaniy gumanitar hamkorligi haqida fikr yuritiladi.

Kalit so'zlar: integratsiya, memorandum, parlament, pakt, protsess, analogik ,tarixshunoslik.

O'zbekiston — Germaniya munosabatlari — Germaniya bilan O'zbekiston Respublikasi o'rtasida rasmiy munosabatlar 1992-yildan boshlangan bo'lsa ham, ikki davlat o'rtasidagi aloqalar uzoq davrga borib takaladi. 20-asr boshlarida o'zbek chevarlari orasida nemislarning „Zinger“ tikuv mashinasi nihoyatda mashhur bo'lgan. O'zbekiston mustaqillikka eryshgach, ikki mamlakat o'rtasida teng huquqli munosabat o'rnatildi. O'zbekistonning G'arbiy Yevropadagi Bonn shahrida ochildi. O'sha paytdanoq o'zaro aloqalar, delegatsiyalarning tashriflari yo'lga qo'yildi. Germaniya Federal iqtisodiy hamkorlik vazirining 1992-yil avgustdagi rasmiy tashrifi ikki tomonlama munosabatlarni rivojlantirish uchun asos yaratdi. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Islom Karimovning aprelda Germaniyaga qilgan tashrifi o'zaro savdo-iqtisodiy munosabatlarga muhim omil baxsh etgan burilish voqeasi bo'ldi. Ushbu tashrif yakunida imzolangan „Kapital qo'yilmalarni amalga oshirishga ko'maklashish va ularni o'zaro himoyalash to'g'risida“ shartnoma, „Ilmiy tadqiqot va mutaxassislar jamg'armasini vujudga keltirish“ hamda „Madaniy hamkorlik“ to'g'risida bitimlar ikki davlat o'rtasidagi munosabatlarning huquqiy asosini belgilab berdi. Hamkorlik dasturlarini muvofiqlashtirish va tezroq amalga oshirish maqsadida 1993-yil avgustda idoralararo komissiya hamda 1995-yil may oyida O'zbekiston — Germaniya doimiy ishchi guruhi tuzildi. Mazkur komissiya va guruh muntazam ravishda yig'ilishlar o'tkazib, investitsiyalarni kafolatlash va sug'urtalash, loyihalarni moliyalash, xususiylashtirishga ko'maklashish, qimmatli qog'ozlar bozorini vujudga keltirish kabi muhim masalalarni hal qilib kelayotir. 1993-yil Toshkentda Germaniya

МЕДИЦИНА, ПЕДАГОГИКА И ТЕХНОЛОГИЯ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Том 2, Выпуск 1, 31 Января

texnikaviy hamkorlik jamiyatining vakolatxonasi ochildi. Jamiyat faoliyati tufayli bozor iqtisodiyotiga oid seminar va o'quv kurslari o'tkazish yo'li bilan mutaxassislar tayyorlash, iqtisodiy qonunchilik, xususiylashtirish, kichik va o'rta tadbirkorlikni rivojlantirish, atrof muhitni muhofaza qilish, shahar yo'lovchi transportiga doir qonun va nizomlar ishlab chiqish, „Onalik va bolalikni himoya qilish“ tadbirlari bo'yicha maslahatlar berish dasturi amalga oshirila boshladi. 1994-yilda Germaniya savdo-sanoat palatalari birlashmasi Toshkentda Germaniya iqtisodiyoti vakili byurosini ochdi. Uning asosiy vazifasi o'zbek va nemis ishbilarmonlarini axborot bilan ta'minlashdan iborat. O'sha yilning iyunida Toshkentda K. Adenauer jamg'armasining vakolatxonasi ochildi. Gannover xalqaro yarmarkasi ishlab turgan davrda (1994-yil aprel) o'tkazilgan „O'zbekiston iqtisodiyoti kunlari“ OFR jamoatchiligi va ishbilarmonlarini g'oyat qiziqirdi. OFR prezidentining 1995-yil 11—13 aprelda Toshkentga qilgan tashrifi davomida ikkala mamlakatning ishbilarmonlari ishtirokida qo'shma biznes-seminar o'tkazildi. Keyingi yillarda O'zbekiston banklari, Fanlar akademiyasi va turli vazirliklari hamda muassasalari xodimlari uchun amaliy mashg'ulotlar, konferensiyalar va foydali uchrashuvlar bo'lib o'tdi. 1995-yilda Shtutgart shahridagi Linden-muzeyda „O'zbekiston. Buyuk Ipak yo'li merosi“ mavzusida ochilgan ko'rgazma O'zbekiston — Germaniya hamkorligini rivojlantirishda sezilarli voqea bo'ldi. 1996-yil 18-19 iyunda „Germaniya markaziy Osiyo“ jamiyati, „Doyche Bank“, Frankfurtmayn shahri magistrata va O'zbekiston Respublikasining OFRdagi elchixonasi tashabbusi bilan Frankfurt shahrida „Germaniyada O'zbekiston iqtisodiyoti kunlari“ xalqaro anjumani o'tkazildi.

O'zbekiston Respublikasi Tashqi iqtisodiy faoliyat milliy banki Germaniyaning „AKA“, „KfV“, „Berliner Bank“ va „Doyche Bank“ kabi banklari bilan bazis bitimlari tuzgan. Shu bitimlar asosida kamida 778,7 mln. nemis markasi miqdorida turli loyihalarni mablag' bilan ta'minlash boshlandi.

O'zR Prezidenta Islom Karimovning Germaniyaga 2001-yil 2—5 aprel kunlari qilgan tashrifi ikki mamlakatning o'zaro munosabatlarida sifat jihatdan yangi davr boshlanganini bildirdi. Tashrif davomida moliya, sayyoxlik, fan-texnika, narkotiklar kontrabandasiga qarshi kurash kabi sohalar bo'yicha o'zaro hamkorlikni yanada kengaytirishni nazarda tutuvchi o'n to'rtta hujjat imzolandi. O'zbekiston Respublikasi Makro iqtisodiyot va statistika vazirligining ma'lumotlariga ko'ra, 1997-yildada mamlakatimizning dunyo mamlakatlari bilan tashqi savdo hajmlari bo'yicha Germaniya 4-o'rinni (Rossiya, Koreya Respublikasi,

МЕДИЦИНА, ПЕДАГОГИКА И ТЕХНОЛОГИЯ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Том 2, Выпуск 1, 31 Января

Shveysariyadan keyin), Yevropa mamlakatlari orasida esa 2-o'rinni (Shveysariyadan keyin) egalladi. 2000-yilda o'zaro savdo hajmi 291,9 mln. AQSh dollarini tashkil etdi. O'zbekistondan Germaniyaga paxta tolasi, mis va undan yasalgan buyumlar, boshqa rangli metallar yetkazib beriladi va turli xizmatlar ko'rsatiladi. Germaniyadan O'zbekiston Respublikasiga asbobuskuna, baliq mahsulotlari, qand-shakar va qandolat mahsulotlari, bug'doy uni, kimyoviy mahsulotlar, qora metall va undan tayyorlangan buyumlar, transport vositalari, saryog' va o'simlik yog'i, optik asbob va apparatlar, sut mahsulotlari, qog'oz va karton, plastmassa va undan yasalgan buyumlar, uchish apparatlari va boshqalar yetkazib beriladi va turli xizmatlar ko'rsatiladi. Yengil sanoat, paxta va uning chiqitlarini qayta ishlash, tibbiyot va farmatsevtika preparatlari ishlab chiqarish, qishloq xo'jaligi mahsulotlarini qayta ishlash, yuk va yo'lovchi tashish, avtoservis, ilmiy ishlanmalar, savdo-sotiq va boshqa sohalarda bir nechta qo'shma korxonalar faoliyat yuritayotir. O'zbekiston Respublikasi Tashqi iqtisodiy aloqalar vazirligi huzurida Germaniyaning 40 ta firma va kompaniyasi vakolatxonalari rasmiylashtirilgan. Ular qatorida „Daymler Bens“, „Simens“, „Alkatel“, „Tissen“, „Lyuftganza“, „BASF“, „Salamander“ kabi jahonga mashhur firmalar bor.

„Landtexnik-Tashkent“, „Chirkom“, „UzVinkler“, „Grasso“, „TashVirt“, „Intermed Ekosan“, „Nambum“ va boshqa qo'shma korxonalar qishloq xo'jaligi uskunalari tayyorlash, qishloq xo'jaligi mashinalari va yo'l texnikalari, telefon tarmoqlariga xizmat ko'rsatish, novvoychilik uskunalari olib kelish va ularni montaj qilish, tibbiy dorilarni yetkazib berish, go'sht-yog' mahsulotlari va qog'oz ishlab chiqarish bilan mashg'ul.

Xulosa o'rnida shuni aytish mumkinki, ushbu mavzuni yotishda manbaalarning xilma-xilligi hamda ular orasidagi tafaut uning asl mohiyatiga putur yetkazmasligiga ahamiyat qaratilish lozim. Shuningdek bugungi kundagi tashqi iqtisodiy integratsiyalar ni o'rganishda ushbu mavzularda tadqiqot olib borgan olimlarning ilmiy izlanishlari chetda qolmasligi hamda ular mavzuning asosiy o'rganish obyekti bo'lishi lozim.

Adabiyotlar:

1. Касымов А, Васькин И. Основные направления внешней политики Республики Узбекистан – Т.: Узбекистан, 1994.
2. Каримова Г.И. Политико-экономические реформы в Узбекистане: реалии и перспективы. – Т.: Узбекистан, 1995.

МЕДИЦИНА, ПЕДАГОГИКА И ТЕХНОЛОГИЯ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Том 2, Выпуск 1, 31 Января

3. Сулейманова Ф. Шарк ва Рарб. – Т.: Узбекистон. 1997.
4. Узбекистон Республикаси мустикаллигини мустикамлашда касабачушмалари. (илмий-методик ва назарий конференция матнлари туплами). – Ташкент, Уни-верситет. 1996.
5. Холлиев Азизбек Гузалбекович. Экономические, научно-технические и культур-ные связи независимого Узбекистана в Великобритании и США: автореферат диссертации